

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 394/2019-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 11. marca 2020 v senáte zloženom z predsedu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára prerokoval prijatú ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátom JUDr. Ladislavom Törökom, Šafárikova 8, Rožňava, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Rožňava v konaní vedenom pod sp. zn. 5 P 95/2012 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Rožňava v konaní vedenom pod sp. zn. 5 P 95/2012 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresnému súdu Rožňava v konaní vedenom pod sp. zn. 5 P 95/2012 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietahov.

3. [REDACTED] priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Rožňava p o v i n n ý zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. [REDACTED] priznáva trovy právneho zastúpenia v sume 640,65 € (slovom šesťstoštyridsať eur a šesťdesiatpäť centov), ktoré je Okresný súd Rožňava p o v i n n ý zaplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Ladislava Töröka, Šafárikova 8, Rožňava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého konania a sťažostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. septembra 2019 doručená ústavná sťažost [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Rožňava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 P 95/2012 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Z ústavnej sťažosti a jej príloh vyplýva, že matka sťažovateľa sa v máji 1998 zoznámila s občanom Španielskeho kráľovstva [REDACTED] (ďalej len „domnelý otec sťažovateľa“). Po narodení sťažovateľa jeho domnelý otec otcovstvo neuznal a matka sťažovateľa podala návrh na určenie otcovstva. Okresný súd uznesením sp. zn. 5 C 852/2000 z 3. augusta 2007 konanie zastavil z dôvodu, že domnelý otec sťažovateľa 17. augusta 2006 zomrel. Zomretému domnelému otcovi sťažovateľa

bola ustanovená ako opatrovníčka jeho manželka [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „žalovaná“).

Matka sťažovateľa ako jeho zákonná zástupkyňa podala 7. mája 2012 na okresnom súde návrh na určenie otcovstva proti žalovanej. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 5 P 95/2012 z 30. júla 2018 návrh zamietol. Sťažovateľ, medzičasom už plnoletý, podal proti tomuto rozsudku 17. augusta 2018 odvolanie.

O podanom odvolaní rozhodol Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) uznesením sp. zn. 7 Co 45/2018 z 25. júna 2019 tak, že zrušil rozsudok okresného súdu a vec vrátil na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uviedol, že okresný súd nepostupoval bez zbytočných prieťahov, pretože napadnuté konanie trvá viac ako sedem rokov. Podľa sťažovateľa okresný súd nezistil skutkový stav veci, pretože nenariadil znalecké dokazovanie na účely získania vzoriek DNA od potomkov jeho domnelého otca, čím obmedzil nielen základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a právo na prejednanie veci „*v zákonnej lehote, ale aj potenciálne práva, ktoré súvisia s určením otcovstva k sťažovateľovi – právo poznať svojich predkov, právo dediť po nebohom domnelom otcovi alebo práva súvisiace so sociálnym zabezpečením sťažovateľa ako polosiroty.*“. Porušenie jeho práv je umocnené o to viac, že väčšiu časť konania sa s ním konalo ako s maloletým, teda okresný súd „*porušoval práva maloletého dieťaťa.*“.

4. Vzhľadom na uvádzané skutočnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd rozhodol nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 P 95/2012, prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 7 000 €, ako aj trovy právneho zastúpenia.

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 394/2019-14 z 5. decembra 2019 ju prijal na ďalšie konanie. Po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu okresného súdu, aby sa vyjadril k prijatej ústavnej sťažnosti a zároveň oznámil ústavnému súdu, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľa

6. Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k ústavnej sťažnosti prípisom sp. zn. SprV 294/2019 zo 7. februára 2020, v ktorom predseda okresného súdu predložil chronologický prehľad procesných úkonov konania a dodal tieto relevantné skutočnosti:

„Súd I. inštancie od nápadu veci do rozhodnutia rozsudkom 5P/95/2012 zo dňa 30.7.2018 konal vo veci priebežne, čo vyplýva z vyššie popísaného prehľadu procesných postupov súdu. Celkovú dĺžku konania ovplyvnilo najmä to, že sa jedná o vec s cudzím prvkom, v ktorej na strane odporkyne vystupuje opatrovníčka nebohého domnelého otca, ktorý zomrel 17.8.2006 a opatrovníčka má bydlisko v Španielsku. Všetky procesné úkony, ktoré súd vykonával, musel vo vzťahu k nej riešiť prostredníctvom dožiadaného súdu a všetky listiny bolo nutné prekladať. Tým sa z objektívnych dôvodov predĺžila doba konania.

Prejednávaná vec je po právnej a faktickej stránke zložitá vec, nakoľko domnelý otec je nebohý, bol občanom Španielskeho kráľovstva a posledný pobyt mal v Španielsku. Súd musí vykonať dokazovanie pri určení otcovstva s jeho potomkami, ktorí tiež žijú v Španielsku, ako to vyplýva zo zrušujúceho uznesenia Krajského súdu v Košiciach.

Pôvodná zákonná sudkyňa... sa vo veci nevyjadrila z dôvodu, že od 1.1.2020 prestala vykonávať funkciu sudkyne z dôvodu odchodu na dôchodok.“

V liste predseda okresného súdu zároveň vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania v danej veci.

7. Právny zástupca sťažovateľa v podaní doručenom ústavnému súdu 21. februára 2020 v reakcii na uvedené vyjadrenie okresného súdu v podstatnom uviedol:

„Nestotožňujem sa s právnym názorom porušovateľa práva, ktorý tvrdí, že vo veci konal priebežne, s poukazom na náročnosť veci po faktickej i právnej stránke. Taktiež nie som stotožnený s argumentáciou, podľa ktorej celkovú dĺžku konania ovplyvnilo najmä to, že sa jedná o vec s cudzím prvkom - opatrovníčkou nebohého domnelého otca, ktorá má trvalý pobyt v Španielsku.

S poukazom na Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý je najdôležitejšou medzinárodnou ľudsko - právnou zmluvou, ktorá zabezpečuje dodržiavanie najdôležitejších práv človeka a zároveň umožňuje jednotlivcom efektívne sa brániť proti štátu, ak im tieto upiera, možno konštatovať, že postup Okresného súdu Rožňava vo vyššie spomínanej veci... prejednaný v primeranej lehote a bez zbytočných prieťahov.

Tvrdenie, že porušovateľ práva nekonal účelne a efektívne možno preukázať najmä tým, že sa jedná o konanie, ktorého počiatok je v roku 2012! Keď zoberieme do úvahy samotnú dĺžku konania v rámci určenia otcovstva najmä s poukazom na to, že návrh na určenie otcovstva zo strany sťažovateľovej mamy bol podaný ešte v roku 2000, ide o neuveriteľných 20 rokov. Je preto nepochopiteľné a zarážajúce, že za dobu 20-tich rokov nebol Okresný súd Rožňava schopný v danej veci účelne a efektívne postupovať a rozhodnúť.

Právna istota ako základný pilier ochrany práva je pre sťažovateľa v rámci 19-ročného konania nepoznaným pojmom. Ako som už poznamenal aj v samotnej sťažnosti, porušovateľ svojim postupom neumožňuje sťažovateľovi poznať, kto sú jeho príbuzní, dozvedieť sa o svojom nebohom otcovi viac informácií, no stráda aj po materiálnej stránke.

... Zastávam právny názor, že nedostatky v postupe Okresného súdu Rožňava v okolnostiach daného prípadu dosahujú intenzitu porušenia sťažovateľom označených práv.

... Sám odvolací súd poukázal na nesplnenie povinnosti zo strany porušovateľa vzhľadom k nezisteniu skutočného stavu veci. Porušovateľ obišiel povinnosť, ktorú mu ukladá zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok, vzhľadom k čomu Okresný súd Rožňava nenariadil navrhované znalecké dokazovanie za účelom porovnania DNA sťažovateľa s DNA potomkov [REDACTED] a to aj napriek tomu, že som

o to v súdnom konaní sťažovateľa viackrát požiadal. S ohľadom na nesplnenie si tejto povinnosti ako je vykonanie dôkazného prostriedku, dochádza k zásadnému vplyvu na právne posúdenie veci v dôsledku čoho došlo a aj stále dochádza k neakceptovateľným prieťahom v konaní.“

Sťažovateľ v určenej lehote neoznámil, či trvá na ústnom pojednávaní, preto ústavný súd v zmysle poučenia sťažovateľa vo výzve na vyjadrenie k vhodnosti ústneho pojednávania z 18. februára 2020 zastáva názor, že sťažovateľ v danej veci súhlasí s upustením od ústneho pojednávania.

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj obsahom spisu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Obsah súdneho spisu v napadnutom konaní

9. Z obsahu ústavnej sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z chronológie úkonov okresného súdu ústavný súd zistil tento priebeh a stav napadnutého konania:

- 7. mája 2012 bol okresnému súdu doručený návrh,
- 21. júna 2012 bolo pojednávanie odročené na neurčito s tým, že žalovaná bude vypočutá dožiadaným súdom v Španielskom kráľovstve,
- 1. augusta 2012 uznesením okresného súdu bolo nariadené pretlmočenie listín do španielskeho jazyka a ďalším uznesením bol ustanovený kolízny opatrovník,
- 7. septembra 2012 okresný súd urgoval tlmočníka,
- 8. októbra 2012 sa doručovala ďalšia urgencia na pretlmočenie listín,
- 2. novembra 2012 okresný súd opätovne urgoval tlmočníka,
- 13. novembra 2012 boli okresnému súdu doručené pretlmočené listiny,

- 28. novembra 2012 okresný súd odoslal pretlmočené listiny dožiadateľmu súdu v Španielskom kráľovstve,
- 18. decembra 2012 prijal okresný súd oznámenie dožiadateľného súdu, že dožiadanie bolo postúpené miestne príslušnému súdu,
- 3. júna 2013 bolo okresnému súdu doručené dožiadanie zo Španielskeho kráľovstva,
- 5. júna 2013 uznesením okresného súdu bolo nariadené pretlmočenie vybaveného dožiadania,
- 24. júla 2013 okresný súd urgoval tlmočníka,
- 23. augusta 2013 boli okresnému súdu doručené pretlmočené listiny, príslušný súd Španielskeho kráľovstva oznámil, že dožiadanie nie je možné vykonať, pretože žalovaná sa na uvedenej adrese nezdržiava,
- 15. októbra 2013 okresný súd vyzval matku sťažovateľa, aby oznámila adresu žalovanej, pretože na uvedenej adrese sa nenachádza,
- 8. novembra 2013 matka sťažovateľa oznámila, že jej nie je známa súčasná adresa žalovanej,
- 11. apríla 2014 bol vykonaný výsluch matky sťažovateľa, ktorá požiadala, aby okresný súd zistil novú adresu žalovanej,
- 5. augusta 2014 bolo uznesením okresného súdu nariadené pretlmočenie dožiadania (žiadosti o zistenie pobytu žalovanej),
- 12. augusta 2014 bolo okresnému súdu doručené pretlmočené dožiadanie,
- 12. februára 2015 odoslal okresný súd dožiadanie dožiadateľmu súdu v Španielskom kráľovstve,
- 1. februára 2016 bolo okresnému súdu doručené vybavené dožiadanie zo Španielskeho kráľovstva,
- 4. februára 2016 bolo uznesením nariadené pretlmočenie dožiadania,
- 31. marca 2016 okresný súd urgoval tlmočníka,
- 3. mája 2016 bolo okresnému súdu doručené pretlmočené dožiadanie, z ktorého vyplynulo, že žalovaná bola vypočutá a zároveň podala odvolanie proti uzneseniu o ustanovení kolízneho opatrovníka,
- 21. júla 2016 bolo nariadené pojednávanie odročené na neurčito,

- 17. augusta 2016 okresný súd vyzval právneho zástupcu matky sťažovateľa na predloženie splnomocnenia,
- 16. septembra 2016 okresný súd urgoval právneho zástupcu,
- 6. októbra 2016 právny zástupca matky sťažovateľa doručil okresnému súdu splnomocnenie a vyjadrenie k odvolaniu žalovanej,
- 18. januára 2017 boli odvolanie proti uzneseniu o ustanovení kolízneho opatrovníka a spis postúpené krajskému súdu,
- 12. júna 2017 bolo okresnému súdu doručené potvrdzujúce uznesenie krajského súdu,
- 12. júna 2017 okresný súd uznesením nariadil pretlmočenie listín,
- 8. septembra 2017 okresný súd urgoval tlmočníka,
- 21. septembra 2017 boli okresnému súdu doručené pretlmočené listiny,
- 13. októbra 2017 bola uznesením okresného súdu priznaná odmena prekladateľovi,
- 20. októbra 2017 okresný súd odoslal pretlmočené uznesenie krajského súdu žalovanej prostredníctvom dožiadaného súdu v Španielskom kráľovstve,
- 29. marca 2018 bolo okresnému súdu doručené vybavené dožiadanie zo Španielskeho kráľovstva,
- 10. apríla 2018 okresný súd uznesením nariadil pretlmočenie dožiadania,
- 22. mája 2018 tlmočník zaslal okresnému súdu pretlmočené listiny, z ktorých vyplýva, že doručovateľ zásielku žalovanej nedoručil, pretože nie je známa jej adresa,
- 23. mája 2018 okresný súd uznesením priznal tlmočnikovi odmenu,
- 23. mája 2018 okresný súd určil termín pojednávania na 30. júl 2018,
- 30. júla 2018 bol vyhlásený meritórny rozsudok,
- 7. augusta 2018 okresný súd uznesením nariadil preklad rozsudku,
- 17. augusta 2018 bolo okresnému súdu doručené odvolanie sťažovateľa,
- 21. augusta 2018 bol nariadený preklad odvolania,
- 28. septembra 2018 boli okresnému súdu doručené preklady rozsudku a odvolania,
- 16. novembra 2018 boli odvolanie a spis predložené krajskému súdu,
- 25. júna 2019 krajský súd zrušil rozsudok okresného súdu,
- 25. júla 2019 bolo okresnému súdu doručené zrušujúce rozhodnutie krajského súdu,

- 8. augusta 2019 bolo zrušujúce rozhodnutie doručované účastníkom konania a bolo vydané uznesenie o nariadení prekladu tohto rozhodnutia krajského súdu,
- 8. októbra 2019 okresný súd urgoval prekladateľa,
- 18. októbra 2019 bol okresnému súdu doručený preklad,
- 21. októbra 2019 okresný súd zaslal dožiadanie do Španielskeho kráľovstva o doručenie rozhodnutia krajského súdu,
- 3. januára 2020 došlo potvrdenie dožiadaného súdu o prijatí dožiadania,
- 14. januára 2020 bol spis pridelený novej zákonnej sudkyňi z dôvodu odchodu pôvodnej sudkyne do dôchodku,
- 21. januára 2020 bol spis pridelený novej zákonnej sudkyňi z dôvodu vylúčenia predchádzajúcej sudkyne na základe námietky zaujatosti.

10. Pokiaľ ide o chronológiu úkonov okresného súdu v napadnutom konaní, ktoré uviedol predseda okresného súdu, možno konštatovať, že tieto skutkové okolnosti sa spornými nestali a ústavný súd ich považuje za preukázané.

IV.

Relevantná právna úprava a ústavnoprávne východiska v judikatúre ústavného súdu

11. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

12. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

13. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon o ústavnom súde.

14. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach a záväzkoch.

15. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

16. Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (II. ÚS 26/95, IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017).

V.

Posúdenie veci ústavným súdom

17. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 5 P 95/2012, v ktorom po nadobudnutí plnoletosti vystupuje v pozícii navrhovateľa.

18. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov

podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou EŠLP ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, I. ÚS 54/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

19. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd vo vzťahu k posudzovanému konaniu konštatuje, že po právnej stránke možno danú vec považovať za štandardnú, nijako sa nevyvyšujúcu bežnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov (konanie o určenie otcovstva). Keďže za otca dieťaťa bol označený španielsky štátny občan, právna úprava relevantná na rozhodovanie je v porovnaní s prípadmi určovania otcovstva muža, ktorý je občanom Slovenskej republiky, o niečo komplikovanejšia, rozhodne však nie mimoriadne zložitá. Ustanovenia zákona č. 97/1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov vzhľadom na konkrétne okolnosti prejednávanej veci jednoznačne v tomto prípade odkazujú na použitie slovenského právneho poriadku (§ 23 a § 24 citovaného zákona). Relevantná právna úprava je teda obsiahnutá v zákone č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Po faktickej stránke ide však o zložitejšiu vec, o konanie s prítomnosťou cudzieho, resp. medzinárodného prvku, pretože ide o konanie, kde nebohý domnelý otec sťažovateľa bol cudzí štátny príslušník a taktiež žalovaná ako súdom určená opatrovníčka domnelého otca sťažovateľa je tiež cudzou štátnou príslušníčkou. Takýto medzinárodný prvok v konaní môže mať za následok zdĺhavosť konania, pretože vykonávanie všetkých úkonov si vyžaduje súčinnosť s orgánmi cudzieho štátu, preklady písomností do cudzieho jazyka a určovanie termínov pojednávania s dostatočným predstihom. Na tieto skutočnosti ako okolnosti s časovou náročnosťou poukázal aj predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení.

Posudzovanú dĺžku konania však v danom prípade nebolo možné pripísať iba zložitosti veci, ale tiež, ako to bude v ďalšom vyhodnotené, správaniu (postupu) okresného súdu.

20. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúvanom konaní, ústavný súd nezistil žiadnu významnú okolnosť, ktorá by mala byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v napadnutom konaní k zbytočným priet'ahom. Procesné úkony sťažovateľa, a to podanie riadneho opravného prostriedku proti rozhodnutiu prvoinštančného súdu, podľa názoru ústavného súdu neovplyvnili priebeh napadnutého konania.

21. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, bol postup okresného súdu.

Ústavný súd po preskúmaní postupu okresného súdu v napadnutom konaní dospel k záveru, že závažnými nedostatkami, ktoré narušili plynulosť konania, boli obdobia nečinnosti, v ktorých okresný súd nekonal bez toho, aby mu v tom bránila závažná prekážka. Tieto obdobia sa takto premietli do zbytočných priet'ahov v konaní.

Krátkodobejšie obdobie pasivity kvantifikovateľné nečinnosťou v rozsahu približne piatich mesiacov zistil ústavný súd v období konania od 8. novembra 2013 do 11. apríla 2014 a v rozsahu štyroch mesiacov v období konania od 12. apríla 2014 do 5. augusta 2014.

Okresný súd zostal opätovne nečinný, a to šesť mesiacov v období konania od 12. augusta 2014, keď bolo okresnému súdu tlmočníkom doručené pretlmočené dožiadanie, do 12. februára 2015, keď okresný súd toto dožiadanie odoslal dožiadateľnému súdu.

Ústavný súd na druhej strane poukazuje na skutočnosť, že v dôsledku podaných opravných prostriedkov proti rozhodnutiam okresného súdu bola vec dvakrát na krajskom súde, a pritom obdobie konania vedeného krajským súdom (celkove 12 mesiacov) nemožno pričítať na vrub okresnému súdu, ktorý dĺžku jeho trvania žiadnym spôsobom nemohol ovplyvniť. Na vrub okresnému súdu nie je možné pričítať ani obdobie, počas ktorého sa vykonávali dožiadané úkony v Španielskom kráľovstve v dôsledku vyžiadanej súčinnosti (celkove 23 mesiacov, pozn.).

22. Ústavný súd konštatuje, že relevantným faktorom, ktorý mal negatívny dopad na plynulý priebeh posudzovaného konania, bol postup okresného súdu a zbytočné

prieťahy, ktorých sa dopustil v dôsledku označených období nečinnosti (v celkovom rozsahu 15 mesiacov). Aj vzhľadom na požiadavku osobitnej rýchlosti prerokovania vecí indikovanú typom konania nebolo možné prehliadnuť bez vyvedenia zodpovednosti na vrub okresnému súdu ani uvedené krátkodobejšie obdobie nečinnosti.

23. Ústavný súd pripomína, že nielen nečinnosť, ale aj nesústredená a neefektívna činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, pre ktoré sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (napr. I. ÚS 376/06, III. ÚS 90/07, III. ÚS 109/07).

24. V posudzovanom prípade možno súhlasiť s názorom krajského súdu v zrušujúcom uznesení z 25. júna 2019, na čo poukázal aj sťažovateľ v ústavnej sťažnosti, totiž že okresný súd „*dôsledne nerešpektoval ust. § 36 CMP, na zistenie skutočného stavu veci nevykonal potrebné dokazovanie*“, keď sa v rámci dokazovania obmedzil iba na výsluch matky sťažovateľa a prostredníctvom dožiadaného súdu doručoval písomnosti žalovanej a žiadal o jej výsluch dožiadaným súdom. Písomnosti pritom boli žalovanej doručované na adresu, na ktorej sa dlhodobo nezdržiava. Taktiež okresný súd napriek tomu, že mal vedomosť, že zomretý domnelý otec mal ďalších štyroch potomkov, nenariadil prostredníctvom dožiadaného súdu znalecké dokazovanie na účely získania vzoriek DNA od týchto potomkov. Uvedená nesústredená, resp. neefektívna činnosť okresného súdu predĺžila napadnuté konanie.

25. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd nemohol považovať postup okresného súdu za súladný so základným právom sťažovateľa na prerokovanie vecí bez zbytočných prieťahov alebo právom na prejednanie vecí v primeranej lehote, preto vyslovil, že doterajším postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

26. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

27. Ústavný súd v nadväznosti na výrok uvedený v bode 1 výrokovej časti nálezu, že postupom okresného súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi prikázal okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 5 P 95/2012 konal bez zbytočných prietáhov, pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončená (bod 2 výroku nálezu).

VI.

Primerané finančné zadosťučinenie

28. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

29. Podľa § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd prizná sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu. Ak ten, komu bolo uložené zaplatiť sťažovateľovi finančné zadosťučinenie, v tejto lehote priznané finančné zadosťučinenie sťažovateľovi nezaplatí, v zmysle odseku 2 citovaného ustanovenia sa mu zvyšuje finančné zadosťučinenie priznané ústavným súdom o 5 % za každý aj začatý rok omeškania až do jeho zaplatenia.

30. Sťažovateľ sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 7 000 € z dôvodov uvedených vo svojej ústavnej sťažnosti, poukazujúc na skutočnosť, že doterajším postupom okresného súdu mu nebolo umožnené poznať, kto bol jeho otec a kto sú jeho príbuzní, ako aj na to, že neprimeranou dĺžkou konania stráda aj po materiálnej stránke. Sťažovateľ zdôraznil aj skutočnosť, že väčšiu časť napadnutého konania sa s ním konalo ako s maloletým, teda okresný súd „*porušoval práva maloletého dieťaťa*“.

31. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Pri určení finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

32. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu v napadnutom konaní, berúc do úvahy konkrétne okolnosti veci a povahu veci (návrh na určenie otcovstva), majúc na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, ústavný súd považoval priznanie sumy 1 500 € za primerané finančné zadosťučinenie (bod 3 výroku nálezu). Ústavný súd v tomto smere zohľadnil v prospech okresného súdu aj okolnosti, ktoré mu nebolo možné pripočítať (bod 21).

VII.

Náhrada trov konania

33. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

34. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z obsahu súdneho spisu. Sťažovateľovi priznal ústavný súd trovy právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava právneho zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti, písomné podanie týkajúce sa veci samej doručené 7. februára 2020). Za dva úkony vykonané v roku 2019 (prevzatie a príprava právneho zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) patrí odmena v sume dvakrát po 163,33 € a režijný paušál v sume dvakrát po 9,80 € (v zmysle § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov). Odmena za jeden úkon právnych služieb za rok 2020 (písomné podanie týkajúce sa veci samej) predstavuje sumu 177 € a režijný paušál sumu 10,62 €, čiže spolu ide o sumu 187,62 € za jeden úkon uskutočnený v roku 2020.

Trovy právneho zastúpenia sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom predstavujú teda sumu 533,88 €, ktorá sa vzhľadom na skutočnosť, že advokát je aj platcom dane z pridanej hodnoty, zvyšuje o 20 %. Ústavný súd preto úspešnému sťažovateľovi priznal náhradu trov konania v celkovej sume 640,65 € (bod 4 výroku nálezu).

35. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde).

36. Vzhľadom na znenie čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. marca 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu